

भंडारदरा-निळवंडे संकुलातील जलविद्युत
गृहांद्वारे इष्टतम वीजनिर्मिती होण्यासाठी
प्रतिवर्षी करावयाच्या नियोजनासंदर्भात
समन्वय समिती गठित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- जविप्र २०१७/(४७/१७)/जवि,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक :- २७ मे, २०१९

वाचा:- शासन निर्णय क्रमांक:- जविप्र २०१७/(४७/१७)/जवि, दिनांक १६ मार्च, २०१७

प्रस्तावना :-

अहमदनगर जिल्हातील भंडारदरा जलविद्युतगृह क्र. १ (१२ मे.वॅ.) हा प्रकल्प पुर्नबांधणी, चालन तथा परिरक्षणार्थ मे. डॉडसन लिंडब्लॉम हायड्रो पॉवर प्रा. लिमिटेड या कंपनीस ३० वर्षांच्या भाडेपट्टी करारावर हस्तांतरीत करण्यात आलेला आहे. सदर कंपनीसोबत करण्यात आलेल्या लिज अॅग्रीमेंट मधील कलम २.७ नुसार ७५% विश्वासाह येवा उपलब्ध असलेल्या वर्षात प्रतिवर्षी ३६ दशलक्ष युनिट्स वीजनिर्मितीचे उद्दीष्ट आहे. उर्ध्व प्रवरा उपखोऱ्यामध्ये भंडारदरा धरणाच्या खालील बाजूकडील निळवंडे धरणामध्ये पाणीसाठा करणे सुरु झाल्यानंतर जास्तीत जास्त पाणी विद्युतगृह क्र. १ मधून सोडून एकसमान (uniform) व सतत (Continuous) वीजनिर्मिती करण्याची तरतूद कलम २.७ मध्ये आहे. याच कलमामध्ये जलसंपदा विभाग व कंपनी यांनी संयुक्तपणे सिंचनाची मागणी विचारात घेऊन धरणातून विशिष्ट कालावधीत पाणी सोडण्याचे नियोजन करण्याची तरतूद आहे.

भंडारदरा धरणातील पाणी काही प्रमाणात विद्युतगृहातून न सोडता बाहेरून सोडण्यात येत असल्याने वीजनिर्मितीमध्ये घट (Shortfall of Generation) ची शक्यता निर्माण होते. सदर कंपनीसोबत करण्यात आलेल्या वीज खरेदी करार (PPA) मधील कलम ७.४.१ मधील तरतूदीनुसार वीजनिर्मितीमध्ये घट करिता महाराष्ट्र शासनाकडून कंपनीस नुकसान भरपाई द्यावी लागते. अशी परिस्थिती प्रतिवर्षी उद्भवू नये तसेच स्वस्त जलविद्युत जास्तीत जास्त निर्माण होण्याकरिता कायमस्वरूपी उपाययोजना करण्याच्या दृष्टीने विद्युतगृहातून पाणी सोडण्याचे नियोजनासंदर्भात कार्यप्रणाली निश्चित करण्यासाठी पाणी नियोजनाशी संबंधित सर्व अधिकारी व कंपनीचे प्रतिनिधी यांचा समावेश असलेल्या समन्वय समितीचे गठन उपरोक्त संदर्भित शासन निर्णय क्रमांक:- जविप्र २०१७/ (४७/१७)/ जवि, दिनांक १६ मार्च २०१७ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेला आहे.

जलसंपदा विभागामार्फत कार्यान्वित करण्यात आलेला पिकींग स्टेशन प्रकारातील भंडारदरा जलविद्युतगृह क्र. २ (३४ मे.वॅ.) हा जलविद्युत प्रकल्प देखिल दि. २५.०७.२००६ रोजीच्या स्वतंत्र भाडेपट्टी करारानुसार शासनामार्फत मे. डॉडसन लिंडब्लॉम हायड्रोपॉवर प्रा. लि. मुंबई या कंपनीस संचालन व परिक्षणासाठी भाडेपट्टी करारावर हस्तांतरीत करण्यात आलेला असून या प्रकल्पाबाबतचा व्दिपक्षीय वीज खरेदी करार (PPA) मे. डॉडसन लिंडब्लॉम हायड्रोपॉवर प्रा. लि. मुंबई व महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी यांदरम्यान दि.२८.०६.२००६ रोजी स्वाक्षांकित करण्यात आलेला आहे.

भंडारदरा जलविद्युत गृह क्र.२ संबंधात दि.२८.०६.२००६ रोजीच्या व्दिपक्षीय वीज खरेदी करारातील तरतुदीनुसार Capacity Index Calculation बाबत मे. डॉडसन लिंडब्लॉम हायड्रोपॉवर प्रा. लि. मुंबई व महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी यांदरम्यान उद्भवलेल्या वादासंबंधात महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाकडे सादर केलेल्या याचीकेसंदर्भात महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग यांनी दि. २१.०५.२०१२ रोजी दिलेल्या आदेशातील अ.क्र. १६.४ मधील तरतुदीनुसार उर्ध्व प्रवरा उप-खो-यातील पाण्याद्वारे प्रस्तुत जलविद्युत प्रकल्पांतून जास्तीत जास्त

वीजनिर्मिती (Optimization of Energy Generation) करण्याच्या दृष्टीकोनातून महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी (MSEDCL) यांचे प्रतिनिधींचा अंतर्भाव करून समन्वय समितीचे गठन करणेबाबत शासनामार्फत पुढाकार घेण्यात यावा अशा स्वरूपाचे निदेश दिलेले आहेत. सदर निदेशास अनुसरून मे. डॉडसन लिंडब्लॉम हायड्रो पॉवर प्रा. लिमिटेड यांनी शासन निर्णय दि. १६/०३/२०१७ अन्वये गठीत केलेल्या समितीमध्ये महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनीच्या प्रतिनिधीचा समावेश करण्याबाबत विनंती केली आहे.

भंडारदरा धरणातून व निळवंडे धरणातून सिंचनासाठी आवश्यक पाणी सोडतेवेळी सिंचनाचा हक्क अबाधित राखून संपूर्ण संकुलाचे सुयोग्य नियोजन करून त्याद्वारे संकुलातील सर्वच विद्युतगृहांतून इष्टतम वीज निर्मिती होणे हि बाब शासन हिताची असून स्वीकृताई असल्याने तसेच भाडेपट्टी करारामधील तरतूदी, महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाचे निदेश व डॉडसन कंपनी मार्फत करण्यात आलेली विनंती पहाता महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनीच्या प्रतिनिधीचा समावेश समन्वय समितीमध्ये करण्यासाठीची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

भंडारदरा-निळवंडे संकुलातील जलविद्युत गृहांद्वारे इष्टतम वीजनिर्मिती होण्यासाठी प्रतिवर्षी करावयाच्या नियोजनासंदर्भात समिती गठित करण्यात येत आहे.

१) मुख्य अभियंता, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, नाशिक	अध्यक्ष
२) मुख्य अभियंता (विद्युत), जलविद्युत प्रकल्प, जलसंपदा विभाग, मुंबई	सदस्य
३) अधीक्षक अभियंता व प्रशासक, लाक्षेवि प्राधिकरण, अहमदनगर	सदस्य
४) मे. डॉडसन लिंडब्लॉम हायड्रो पॉवर प्रा. लि. मुंबई यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
५) मे. न्यु एशियन कन्स्ट्रक्शन कंपनी, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
६) महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनीचे प्रतिनिधी	सदस्य
७) अधीक्षक अभियंता व प्रशासक, लाक्षेवि प्राधिकरण, नाशिक	सदस्य सचिव

सदर समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहिल.

समितीची कार्यकक्षा :

१. प्रत्येक जलवर्षामध्ये जुलै, ऑक्टोबर, जानेवारी, मार्च महिन्यात व आवश्यकतेनुसार कालबद्ध बैठकीचे आयोजन करून भंडारदरा धरणातून व निळवंडे धरणातून सोडण्यात येणा-या पाणी नियोजनानुसार भंडारदरा व निळवंडे संकुलातील विद्युतगृहांतून इष्टतम वीजनिर्मिती होणेसाठी नियोजन करणे.
२. भंडारदरा धरणातून व निळवंडे धरणातून सिंचनासाठी आवश्यक पाणी सोडतेवेळी इष्टतम (optimum) वीजनिर्मिती होण्यासाठी हंगामनिहाय व सिंचनासाठी सोडावयाच्या पाण्याच्या नियोजनाप्रमाणे वीजगृहांतून जास्तीत जास्त वीजनिर्मिती साध्य होण्याकरिता समन्वय करणे.
३. पावसाळ्याच्या कालावधीत सतत (Continuous) व एकसमान (uniform) विजनिर्मिती होण्यासाठी दैनंदिन / साप्ताहिक पाणी सोडण्याचे प्रमाण यामध्ये समायोजन करून जास्तीत जास्त वीजनिर्मिती साध्य करण्यासाठी भंडारदरा जलाशय व निळवंडे जलाशय यांचे एकात्मिक जलाशय संचलन (Integrated Reservoir Operations) करण्यासाठी समन्वय करणे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०५२८१३१२०८१५२७ असा असून यापुर्वी निर्गमित करण्यात आलेला शासन निर्णय क्रमांक:- जविप्र २०१७/(४७/१७)/जवि, दिनांक १६ मार्च २०१७ रोजीचा शासन निर्णय या शासन निर्णयान्वये अधीक्रमीत करण्यात येत आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज्ञा. आ. बागडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. प्रधान सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहाय्यक.
२. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहाय्यक.
३. सचिव (प्र.स.), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीय सहाय्यक.
४. कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद.
५. मुख्य अभियंता, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, नाशिक.
६. मुख्य अभियंता (विद्युत), जलविद्युत प्रकल्प, मुंबई.
७. अधिक्षक अभियंता व प्रशासक, लाक्षेवि प्राधिकरण, अहमदनगर.
८. अधिक्षक अभियंता व प्रशासक, लाक्षेवि प्राधिकरण, नाशिक.
९. कार्यकारी अभियंता, अहमदनगर पाटबंधारे विभाग, अहमदनगर.
१०. कार्यकारी अभियंता, उर्ध्व प्रवरा धरण विभाग, संगमनेर.
११. अध्यक्ष व व्यवस्थापकिय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी, मुंबई.
१२. मे. डॉडसन लिंडब्लॉम हायड्रौ पॉवर. प्रा. लि., ६, शिव वास्तु, तेजपाल योजना रस्ता क्र ५, विले पार्ले (पूर्व), मुंबई-४०००५७.
१३. मे. न्यु एशियन कन्स्ट्रक्शन कंपनी, न्यु एशियन हाऊस, २०, मॅगनम युनिट्स, सी, स.गृ.सं.म., श्री अरोबिंदू मार्ग, लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स, अंधेरी (पश्चिम), मुंबई-४०००५३.
१४. जलविद्युत कार्यासन संग्रहार्थ, मुंबई.